

Vlerkenstreek 5 | december 2013

**tekst: Gerard Ouweneel
illustratie: Elwin van der Kolk**

Ulula

De Atlassteller die bij Sovon het blok 21-56 claimde, zal met spanning hebben afgewacht of de Sperweruil tot de aanvang van het tweede telseizoen het op zijn stek in de Zwolse Marslanden zou uithouden. De voortekenen waren gunstig. Tot vreugde van het massaal toegestroomde publiek, al dan niet vogelaars, bemachtigde *ulula* front loge frequent muizen. En voorts trok de vogel zich ogenschijnlijk niets aan van het verschijnsel mens – waarschijnlijk had hij nog nooit met dat schepsel kennisgemaakt. Daags na de Sovon-dag, op 1 december dus, werd de vogel alweer bij het ochtendkrieken op www.waarneming.nl gemeld, zodat de desbetreffende Sovonteller dus toen een fijn binnenkomstje voor het tweede telseizoen kon noteren. Proficiat.

Het zou interessant zijn te weten hoeveel mensen naar Zwolle uitrukten. Veel, waarschijnlijk een record, hetgeen alsdan twee zaken aantoonde. In de eerste plaats dat uilen het óók bij een breed publiek goed doen, waaraan de Potter-films extra bijdroegen. En voorts dat zodra de media een vogelitem annexeren, de dijken breken. Dat is niet van vandaag. Decennia geleden kwamen op een zondagmiddag rond het Noord-Brabantse Dorst cohorten auto's beladen met giertoeristen vast te staan. Daarbij ging het om een ontsnapte Bengaalse Gier. Enfin, in Zwolle kwam het zelfs tot aanrijdingen, waarna het team van de waarnemingenrubriek bij haar dagrapport van 30 november een gedragscode invoerde. Hulde.

Zwolle trok dus als een magneet, ook voor schrijver. Op de derde waarnemingsdag kwam het ervan, zodat nadien de door bekenden gestelde standaardvraag 'ging je ook naar die uil?' bevestigend was te beantwoorden. Een van de redenen er heen te gaan was dat ik lang, heel lang moest wachten voor ik *Surnia ulula* zag. Als jochie van twaalf kreeg ik *Zien is kennen*. Gretig staarde ik naar Rein Stuurmans aquarel met ernaast de tekst: 'H.t.l. zeer zeldzaam, eenmaal waargenomen: October 1920, Amerongen'. 'Die Sperweruil zal ik óók wel nooit zien' dacht ik toen. Het heeft dan ook verrekke lang geduurd, nota bene ruim dertig jaar nadat ik boven *Zien is kennen* wegdroomde. En ook alweer een paar jaar nadat Karel Voous in *De Lepelaar* schreef 'meer dag- dan nachtuil, meer valk dan sperwer'. Maar het gemis nam toch schrijnende proporties aan. Toen onze Zweedse vriendin Ingegerd vertelde dat in Ammarnäs in Zweeds Lapland Sperweruilen nestelden in een naast een stuga staande boom, moest het ervan komen. Onderweg, in Linköping, stapte Ingegerd in de Talbot. Lapland was die zomer lemmingloos en dus ook aardig vogelloos, laat staan Sperweruilen. Maar een paar maanden later, najaar 1983, gebeurde het. Op het parkeerterrein van de luchthaven van Osnabrück dook er eentje op. Wij in een te gehaaste rit erheen, zodat de première zich afspeelde in een triviale omgeving, net als in Zwolle. De tweede volgde tien jaar later in Olomon in Noord-Oost Siberië, in een entourage een Sperweruil waardig, conform de oogstrelende schetsen van Dan Zetterström in de *Collins Bird Guide*. Daaraan moest ik denken en Jacques de Raad kennelijk ook. In Zwolle terug van de uilenaudiëntie en weer bij de auto

kwamen hij en Laura aansnellen. 'Olomon', riep hij in het voorbijgaan. 'En Osnabrück', riep ik terug. Op beide locaties stonden we zij aan zij. Onze vrienden beleefden ook fijne momenten langs de Marsweg. En dat gold voor alle 1000+ vogelaars. Wellicht waren er nog meer niet-vogelaars, die zich op hun beurt vergaapten aan de vogelaars en minder aan de Sperweruil. Sander Elzerman gaf op www.waarneming.nl een emotioneel ooggetuigenverslag:

'Wouw! Wat een fantastische vogel! Eerst op afstand, maar kwam zojuist in de boom op zo'n vijf meter van alle toeschouwers zitten en pakte een muis voor ons! Trok zich niets aan van de werkzaamheden of mensen.'

Wijlen Karel Voous was uilofiel. Terug in Maasdam sloeg ik hem dan ook direct op. Onder andere gaat Voous in op de wetenschappelijke soortnaam *ulula* welke Linnaeus hem gaf, een klanknabootsing van het 'schreeuwen' of 'huilen' dat Sperweruilen ten beste kunnen geven. Veldgidsen hebben dan ook veel ruimte nodig om de vocale presentaties weer te geven. Wat te denken van de 'snel jodelende triller pruulluulluulluu?' Stelt u zich daarbij voor hoe dat klinkt over de lege toendra- annex taigazone.

Na Voous opende ik 's avonds ook nog de waarnemingenrubriek. Een gemelde Laplanduil, nota bene in Ede, gaf een schokeffect. 'Het moet toch niet gekker worden', dacht ik en even kwam op dat, in competitie met Zwolle, Sovon in verband met haar aanstaande toogdag iets met die melding te maken had. Onnodig. De Laplanduil werd afgeblazen als een escape en op zaterdag 30 november moesten er zowel in 'De Reehorst' in Ede als langs de Marsweg in Zwolle dranghekken aan te pas komen om de drukte nog enigszins in aanvaardbare banen te houden.

Wèl had ik nog een nachtmerrie dat *ulula* dood aangetroffen werd langs die Marsweg in Zwolle. Als verkeersslachtoffer.